

Vergaderjaar 2009–2010

29 389

Vergrijzing en het integrale ouderenbeleid

Nr. 21

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN SOCIALE ZAKEN EN WERKGELEGENHEID

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 20 november 2009

De vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft gevraagd om een reactie op de brief van gemeente Duiven inzake het probleem van seniorenhuisvesting in relatie tot het begrip gezamenlijke huishouding in de AOW. In deze brief stelt wethouder van de gemeente Duiven, de heer Goossen, dat een dreigend tekort aan geschikte woningen voor ouderen of seniorenwoningen ontstaat. Om ouderen zo lang mogelijk zelfstandig te laten wonen en de druk op verzorgingshuizen te ontlasten, zou het een oplossing kunnen zijn dat alleenstaande ouderen gaan samenwonen en elkaar mantelzorg bieden. Hierbij geeft de gemeente Duiven aan dat verlagen van de AOW-uitkering als ouderen gaan samenwonen een probleem vormt voor deze ouderen om daadwerkelijk samen te gaan wonen. Daarom pleit de gemeente voor een aanpassing van de regeling, waarbij gezamenlijke bewoning en het bieden van mantelzorg niet leidt tot een volledige korting van het AOW-pensioen naar de hoogte van een gehuwden-pensioen.

Zoals in de brief van de Gemeente Duiven wordt aangegeven, kent de AOW verschillende pensioenbedragen. De gehuwde pensioengerechtigde heeft een zelfstandig recht van 50% van het netto minimumloon. De ongehuwde pensioengerechtigde ontvangt 70% van het netto minimumloon. Ongehuwd samenwonenden worden in de AOW gelijkgesteld met gehuwden. Het ongehuwd samenwonen is omschreven als het voeren van een gezamenlijke huishouding door een ongehuwde meerderjarige met een andere ongehuwde meerderjarige, tenzij het een bloedverwant in de eerste graad betreft. Het begrip gezamenlijke huishouding komt in verschillende sociale zekerheidswetten voor, zoals ook in de WWB en de ANW. Er is sprake van een gezamenlijke huishouding als twee personen hun hoofdverblijf in dezelfde woning hebben (huisvestingscriterium) en zij blijf geven zorg te dragen voor elkaar door middel van het leveren van een bijdrage in de kosten van de huishouding dan wel anderszins (verzorgingscriterium). Als sprake is van een gezamenlijke huishouding

ontvangen de betreffende uitkeringsgerechtigden een AOW-pensioen op basis van het gehuwdenpensioen.

Ik zie in dat het samenwonen van alleenstaande ouderen een uitkomst kan zijn voor het tekort aan geschikte woningen en dat het tevens het sociaal isolement kan voorkomen en het de druk op de professionele zorg doet verminderen. Dit idee moedig ik dan ook ten zeerste aan.

Om tegemoet te komen aan ouderen die zorg nodig hebben en zo lang mogelijk in de eigen omgeving willen blijven wonen, is daarom in 2006 de AOW al aangepast. De betreffende wijziging van de AOW maakt het mogelijk dat de hoogte van het AOW-pensioen van ongehuwd samenwonenden niet wordt aangepast als AOW-gerechtigden gaan samenwonen vanwege een zorgbehoefte. Voorwaarde hierbij is wel dat de AOW-gerechtigden ieder beschikken over een woning en daarvoor de financiële lasten dragen. Samenwonen levert dan nauwelijks economisch voordeel op. Daarom is het gerechtvaardigd dat in deze specifieke situatie mensen die een gezamenlijke huishouding voeren een ongehuwdenpensioen blijven ontvangen.

Een andere uitzondering in de AOW waarbij de hoogte van het AOW-pensioen niet wordt verlaagd naar een gehuwdenpensioen is als ouderen in één huis wonen op basis van een commercieel contract. Van belang hierbij is onder andere dat een huurcontract of kostgangersovereenkomst wordt afgesloten en ten aanzien van onderlinge zorg dit op zakelijke wijze is vormgegeven. Ook deze regeling biedt mogelijk een uitkomst voor het geschetste probleem.

In het voorstel van gemeente Duiven wordt de wens geuit om een uitzondering te maken op het begrip van een gezamenlijke huishouding. Ik begrijp dat verlaging van de AOW-pensioen naar het niveau van een gehuwden AOW-pensioen ouderen kan weerhouden om samen te gaan wonen. Toch is het niet gerechtvaardigd om in de situatie dat ouderen gaan samenwonen vanwege een tekort aan geschikte woningen wel een ongehuwdenpensioen toe te kennen en in andere situaties van samenwonen dat niet te doen. De hoogte van het zelfstandige recht op gehuwdenpensioen is lager, omdat rekening wordt gehouden met de besparende werking van het gezamenlijk voeren van een huishouding ten opzichte van het voeren van een eenpersoonshuishouden. Dit geldt ook voor de groep zoals geschetst door de gemeente Duiven. De gewenste uitzondering voor deze specifieke groep leidt daarom tot strijdigheid met het gelijkheidsbeginsel en heeft ook een ongewenste doorwerking naar andere sociale zekerheidswetten waarin het begrip gezamenlijke huishouding wordt gehanteerd.

Hoewel ik het waardeer dat de gemeenten Duiven aandacht vraagt voor deze groep ouderen, zie ik gelet op het vorenstaande geen aanleiding om de door de gemeente Duiven voorgestelde maatregel te overwegen.

De staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
J. Klijnsma